

8. BÖLÜM
TÜRK MÜZECİLİĞİ 3. DÖNEM

3. Dönem

1910 yılına kadar Müze müdürü olarak kalan Osman Hamdi Bey, modern anlamda Türk müzeciliğinin temellerini atmıştır.

Osman Bey'in ölümünden sonra yerine kardeşi Halil Ethem (Eldem) Bey getirilmiştir ve bu görevde 22 yıl kalmıştır.

Halil Ethem Bey

Halil Ethem Bey, o yıllarda yeterli uzmanın bulunmadığı müzenin koleksiyonlarını yabancı uzmanlara düzenletmiş ve bilimsel yayınlara ağırlık vererek yeni kataloglar hazırlatmıştır.

Bununla kapatılan en önemli eksiklik ilk defa Müzeler Umum Müdürlüğü'nün bütün eski eserlerle ilgili işleri yürütmekle yükümlü olduğunun belirtilmesidir.

Böylelikle Osmanlı idarecilerinin eski eser anlayışının yavaş yavaş değiştiği görülür.

Müze ve eski eserlerle ilgili o dönemin zihniyetini belirtmesi açısından Halil Edhem'in şu anlattıkları önemlidir:

“Evela Őunu söyleyeyim ki, Avrupa’da bazı kimseler vardır ki, müzelerin göreceği vazife ve hizmet bitmiŐ olduğundan artık onlara lüzum olmadığını iddia ederler.

Hatta müze kelimesini bile artık iŐitmeđe tahammül edemezler. Bizde ise bu akılda adamlar maalesef el’an az değildir.

“Bu kırık taŐları bu kadar masrafla toplamakta ne mana vardır. Bunlar hkmete büyük yük oluyor. Bunları satıp baŐımızdan def etmeliyiz” diyerek acizlerine bu iŐlerin baŐında olduğum sırada hitap edenler çok olmuŐtur.

Hatta Balkan Harbinde mzemizin en kıymettar parçaları bir ecnebi hükümdara bir milyon liraya resmen terhin edilmek tehlikesine bile girmiŐti”

Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminde
Toplam 43 Yıl
Görev Yapan Bir Hafriyat Komiseri/Kazı
temsilcisi
Haydar SÜMERKAN

1896, 15 Eylül Paris'e gidiş
Beaux-Arts Mektebi'ne giriş
İstanbul'a dönüş

***27 Mart 1898'de Müze-i Hümayun'a memur**

*Mezopotamya'da Bismaya/Adap Kazısında görevli 1903-1905 (Amerikan Kazısı)

***Babil Kazısı 1905-1907 (Alman Kazısı)**

*Halep Rakka'da Müze-i Hümayun adına kazı Harun'ür Reşid'in Yazlık Sarayı) 1908

***Akşehir, Yalvaç Kazısı, 1910 (İngiliz Heyeti)**

*Afrika Bingazi, Derne Kazası, Ayn-ı Şahat mevkisi, Sirenik harabeleri 1911 (Amerikan Kazısı)

***Rumeli, Kavala Kasabası yakınlarında Taşoz Kasabası'nda Kazısı 1912 (Fransız Kazısı)**

*Muğla, Marmaris, Lorina Mevkisi Kazısı 1913, (Amerikan Kazısı)

***Kudüs, Silvan Harabesinde kazı 1913-1914 (Fransız Kazısı)**

*Yalvaç Kazısı 1914

***1914-1918 Dünya Harbi**

Bu süre zarfında, komiserlik görevine ara.

***Müze Kütüphanesi'nin idaresi, İstanbul'da Müze adına Yalova'nın Baba Köyü'nde sondaj,**

***Yüşa Tepesi'nde kazı.**

*Harp sonunda tekrar Yalvaç

- *İzmir, Menemen'de Cyme'de kazı 1925 (Prag Üniversitesi)
- *İstanbul Sultanahmet Meydanı, Hipodrom Kazısı 1927-1928 (İngiliz Kazısı)
- ***Bergama Kazısı 1928 (Alman Kazısı)**
- *İstanbul Çemberlitaş Sondajı 1929 (Danımarka)
- ***Ayasuluk-Efes Kazısı (Hafriyat Müdürü) 1930 (Alman-Avusturya Heyeti)**
- *Eski Şark eserleri Müzesi'nde Şef ve Mütihazsıslık, aile sorunları ve hastalıklar
- ***3 yıl, bu arada Ayasofya Müzesi avlusundaki sondaja nezaret**
- *Efes Kazısı'na geri dönüş 1931
- ***Malatya Aslantepe Kazısı 1932 (İtalyan Kazısı)**
- *Kabartmalar Ankara'ya nakledildi (Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde teşhirde)
- ***Van Arkeolojik Araştırma Gezisi 1935 (Amerikan Heyet)**
- *Afyon Kusura Höyüğü 1935 (İngiliz Kazısı)
- ***Balıkesir Yöresi tetkik gezisi 1936 (İngiliz Heyet)**
- *Kusura Kazısı devam 1936
- ***Eskişehir, Seyitgazi, Yazılıkaya çevre araştırması ve kazısı 1937**
- *Truva Kazısı 1938 (Amerikan Heyeti)
- ***Söke Balat Köyü, Milet Kazısı 1938 (Alman Heyeti)**
- *Van bölgesi Kazıları 1939 (Amerikan Heyeti)
Van Kalesi, Kalecik, Tilkitepe

Ve zaman doldu, görev tamamlandı...

Kendi satırları:

“1941 Temmuz’unda tekaüdlüğüm icra edildi. Archéologique bir müzenin mevcudiyeti ve kıymeti, ihtiva eylediği eserlerle tanınır ve anılır. Müzelik eserler ele geçirmek için başlıca çare harabelerde yapılan hafriyat esasına dayanır. Eserlerin ziya’ı hiçbir şeyle telâfi edilemez. Bu hakiki kanaat ve zihniyetle kırk üç yıl her türlü şaibeden ârî olarak şerefimle çalıştım”*

*Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyet Çağlarında Türk Kazı Tarihi, Phil.Dr.Hâmit Zubeyr Koşay-M.E.Zarif Orgun-Sadi Bayram-Erdoğan Tan, Cilt II, TTK III-1^b Ankara 2013, s.398-414.

KAYNAKLAR

C. Bařaran 1966

«Çağdaş Müzecilięimiz», Akademik Araştırmalar I, s. 16-18.

F. Erraslan 1998

«Çağdaş Müzecilik Anlamında Bazı Yaklaşımlar», 4. Müzecilik Semineri Bildirileri, s. 33.

H. Erkanal 1988

«Çağdaş Müzecilik Anlayışı Yönünden Üç örnek», Türk Arkeoloji Dergisi XXVII, s.1-7.

F. Gerçek 1999

Türk Müzeciliği, TTKY, Ankara.

D. Pinkwart 1965

«Das Relief des Archelaos von Priene», Antike Plastik, Leuferung IV, s.55-65.

E. Yücel 1999

Türkiye'de Müzecilik, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbu

O. Siller 2010

«Dünyada ve Türkiye'de Kent Müzeleri», Ege Mimarlık Temmuz 2010, s.16-21.

B. Boraz 2013

«Müze Teknolojileri ve Sergileme Farklılıkları», İDİL, C. 2, Vol 2, Sayı 8, s.113-128.

N.Ertürk, H. Uralman 2012

Müze Bilimin ABC'si İstanbul.

T.C., İçişleri Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı
Kültür Varlıkları Kaçakçılığı İle Mücadele Kılavuzu
Ankara

Doç.Dr. Berna Okan

“Günümüzde Müzecilik Anlayışı”,
Sanat & Tasarım Dergisi, 187-198.

Derya Pekgözlü Karakuş

“Müzelerde Uygulanabilecek Müze Eğitim Etkinlikleri”,
Mediterranean Journal of Humanities II/1, 2012, 131-138.

S. Lambert

“Museum storage space estimations: In theory and practice”,
ICOM-CC, 17th Triennial Conference, 2014 Melbourne.

J.E. Christensen, v.d.

“New Concept for Museum Storage Buildings - Evaluation of Building Performance Model for Simulation of Storage”,
“International Conference on Architecture and Civil Engineering” içinde, 2016.

E. Madran

“Cumhuriyet’in İlk Otuz Yılında (1920-1950) Koruma Alanının Örgütlenmesi-I”,
ADTÜ MFD 16:1-2, 59-97, 1996.